

Jelentés

a Mátyás-hegyi-barlang üledékes kitöltésének eddigi vizsgálatáról

A Mátyás-hegyi-barlang jelentős mennyiségű, helyenként feltehetően többször áthalmozott üledéket tartalmaz. A barlang járatait 60-80 %-ban kitöltő anyagról értékelhető vizsgálat nem állt rendelkezésre. Tudományos munkát eddig csak Gyuricza György végzett a barlang mélyebb szintjén, ez azonban csak a legfiatalabb üledékeket érintette. A barlang esetleg patakvizi, idős kitöltéséről Jaskó Sándor csak pár soros említést tett 1948-ban megjelent munkájában.

Tervezett vizsgálatainkkal a barlangot kitöltő anyag származási helyéről, az áthalmozás koráról, módjáról, a kitöltés egy része elszállítódásának koráról, módjáról akartunk adatokhoz jutni, elsősorban makroszkopos megfigyelések sorával. Ennek érdekében a Vadvizek-útja nevű szakaszon egy keresztaszvénnyű árkot ástunk, melynek mélysége feltehetően 5.7 m mély lett a munka végeztével. Az árokkal a járatban szinte teljes szelvényben vizsgálhattuk a kitöltést, melyről rajzos és fotó dokumentáció is készült. Az árok falából több ponton irányított mintát vettünk, melyben műgyantás átítatás után a mikroszerkezetet csiszolatok segítségével vizsgálhatjuk. További mintákból szemcseeloszlási, kémiai, röntgen és ősmaradvány vizsgálatok készültek, ezek értékelése folyamatban van. A vizsgálatok elvégzésére munkahelyemen, a Magyar Állami Földtani Intézetben volt lehetőségem.

Eddigi megállapításaink szerint a barlangban jelentős mennyiségű, nagyrészt felszínről származó üledék található. A járatok fosszilis üledékszínű maradványai alapján (+0.8 m és +2.5 m) ez az üledék egykor a járatokat szinte teljes szelvényben kitöltötte. A jelenlegi üregtér fogat az anyag részbeni kimosódásával, részben gravitációs süllyedésével alakult ki. Ez utóbbira utal a kutatógödör falában látható átalakított üledékes szerkezet, melyben helyenként 1-2 cm-es törések is elvetik az agyag és homokrétegeket. A későbbi patakvizi tevékenységre a járófelszínen talált kavicsok utaltak. A munka során a szálkő talpat nem értük el, ez és máshol tett megfigyelések alapján valószínű, hogy ez a hasadék is sokkal mélyebb a jelenleg ismert, járható méretnél.

Az anyag származási helye eltérő. Egyenlőre csak feltételezzük, hogy a szürke agyag illetve finomszemű homok oligocén (tardi ?) agyagból származik, míg a durvább kavicsos homok eocén és triász kőzetekből, a kvarcit anyag esetleg pannon üledék áthalmozásából származik.

A gödör vizsgálatánál az is kiderült, hogy az anyakőzetet jelentő eocén mészkövet a kitöltő agyag víztartalma jelentős mértékben - 5-10 cm - elrohasztotta, azaz oldotta. A mai szabad járatban ezt a mállott felületet a későbbi patakvizi tevékenység hordhatta el, tiszta, kemény mészkőfalakat létrehozva.

A Mátyás-hegy járataiban csak a Moby Dick barlangban egyértelmű, hogy a patakvizi üledékre lesüllyedt kalcitlemezek kerültek, s a hordalék tetejét kalcit cementálja. Ez bizonyítja a karsztvízszint jelentős változásait, melynek mértékét

egyenlőre nem sikerült megállapítani. E fontos fejlődéstörténeti adat megfejtésére még további vizsgálatokat kell végezni.

Az átlag 1,5 X 0,5 m keresztmetszetű feltáró árkot a KTM Budapesti Igazgatóságának hozzájárulásával megőrizzük a későbbi, további vizsgálatok érdekében.

A Karszt és Barlang Alapítvány 20000 Ft támogatását a mellékelt számlák szerint a mintavételhez szükséges műgyantára, valamint fűróbérlés helyett akkumulátoros fűró vásárlására fordítottuk. Ez utóbbira a biztosítási pontok elkészítésénél (csiga kikötés, biztonsági korlát fix elhelyezése) volt szükség.

Avizsgálatokat barlangi megfigyelésekkel mindenképpen tovább folytatjuk, eredményünkről a későbbiekben részletes jelentés és előadás formájában egyaránt beszámolunk.

Köszönetnyilvánítás

A kutatógödör kiásásában legtöbb segítséget Kraus Sándor nyújtotta, mellette Babay Ritát illeti köszönet, nélkülük ez a munka nem valósult volna meg.

Külön mondok köszönet Fehér Katalinnak, aki a gödör falának fényképfelvételeit készítette el.

Ugyancsak szeretném megköszönni a Karszt és Barlang Alapítványnak, hogy munkánkat anyagilag - 20000 Ft, vissza nem térítendő támogatással - segítette.

A Vass Imre Barlangkutató csoportból Kovács József vezetőnek köszönöm, hogy a kutatási területen hozzájárult a földtani vizsgálatok végzéséhez.

Sásdi László

kut. vez.

Budapest, 1998. január 25.